

## PREOCUPĂRI PENTRU DEZVOLTAREA PROCESULUI DE ÎNVĂȚĂMÎNT LA UNIVERSITATEA IEȘEANĂ

(1918 — 1921)

RODICA RADU

Evenimentele legate de declanșarea războiului au marcat profund viața universitară ieșeană. Din noiembrie 1916 și pînă la 1 martie 1919, cel mai vechi institut de învățămînt superior din țară și-a întrerupt cursurile. Palatul Universității are aceeași soartă ca mai toate edificiile publice ale orașului. Aici, în urma evacuării capitalei, sînt găzduite serviciile Ministerului de Război iar în Aulă își ține ședințele Senatul. Viața universitară se restrînge în cîteva încăperi mici, inadecvate. Profesorii și studenții luptă sub drapel pentru înfăptuirea idealului național. Dar în Iași, cetatea rezistenței sufletești a neamului, orașul al cărui rol activ în realizarea mării Uniri este de necontestat<sup>1</sup>, flacăra spiritualității întreținută de Alma Mater nu se stinge. Înțelegînd valoarea de simbol a dezvoltării culturii, mai ales în condiții de război, se fac eforturi pentru desfășurarea procesului de învățămînt<sup>2</sup>.

Înfăptuirea idealului național a dat un sens tuturor acestor eforturi. Mai mult, a condus la o adîncă înțelegere a rolului Universității în noile condiții istorice. „Rostul și menirea Universității din Iași, pe lîngă acela de focar de cultură și laborator al științei — spunea peste ani rectorul Traian Bratu, referindu-se la acele momente — trebuie să fie răspîndirea culturii naționale [...]. Rezultă, deci, obligația să stăruim a fi o instituție științifică și culturală, cu un caracter în cel mai nobil înțeles al cuvîntului național, cu rădăcini cît mai adînci în solul patriei noastre, cît și în trecutul ei, cu o concepție istorico-genetică evoluționistă“<sup>3</sup>.

Realizarea acestui scop direcționează eforturile pentru redeschiderea cursurilor după terminarea războiului, determinînd în același timp trăsăturile definiției ale vieții Universității ieșene în primii ani postbelici.

Dacă în anul școlar 1917—1918, prin strădania profesorilor s-a asigurat, în condițiile oficiale impuse de starea de război, continuitatea procesului de învățămînt, demobilizarea cadrelor didactice și a studenților la 1 iunie 1918 pune cu stringență problema normalizării vieții universitare. În vara și toamna anului 1918 se fac intense pregătiri pentru redeschiderea cursurilor. Acestea vizau în primul rînd rezolvarea unor probleme de ordin administrativ. Au fost necesare zeci de memorii, intervenții pe lîngă ministere, organele aparatului administrativ de stat, centrale și locale, prin care profesorii solicitau asigurarea mijloacelor materiale necesare, pentru ca facultățile, „calapoadele care vor cuprinde sufletul acestei națiuni în plina lui dezvoltare“<sup>4</sup>, să-și poată reîncepe cursurile. De la dezafectarea spațiului și reparații, pînă la organizarea căminelor și asigurarea combustibilului și iluminatului, toate aceste probleme au intrat în preo-

<sup>1</sup> I. Agrigoroaiei, G. Calcan, M. Strugariu, *Unirea din 1918 și presa din orașul Iași*, în „Cercetări istorice“, vol. IX—X., 1978—1979, p. 451 și urm.

<sup>2</sup> Janeta Benditer, *Universitatea din Iași de la 1918 pînă la 1944*, în *Contribuții la istoria dezvoltării Universității din Iași*, vol. I, București, 1960, p. 263.

<sup>3</sup> *Anuarul Universității Mihăilene din Iași, 1930—1935*, Tip. Universității Mihăilene, Iași, 1936, p. 10.

<sup>4</sup> „Lumea“, 16 aprilie 1926.

cuparea forurilor universitare<sup>5</sup>. Proiectată inițial pentru 30 septembrie 1918, apoi pentru 10 ianuarie 1919, aminată la 14 februarie 1919, redeschiderea cursurilor a presupus depășirea unor serioase dificultăți și nu s-a putut realiza decât la 1 martie 1919.

O primă problemă care se cerea rezolvată era evacuarea palatului universitar. Evacuarea a fost înceată și dificilă, necesitând numeroase intervenții. La 8 martie 1918, rectorul ieșean solicită, printr-un memoriu adresat Ministerului de Război, să se redea măcar în parte sălile de curs și laboratoarele pentru a permite astfel redeschiderea cursurilor<sup>6</sup>. În iunie, în urma unei intervenții în Camera Deputaților, se obține din partea Ministerului de Război o nouă promisiune, fără a se fixa un termen<sup>7</sup>. Hotărâtă în sfârșit în august 1918, evacuarea a fost mult tergiversată. Odată cu defaectarea spațiului, rectorul N. Leon solicita Ministerului de Război și aprobarea unei sume pentru repararea localului și a mobilierului deteriorat<sup>8</sup>. În anii 1918, acesta anunță Universitatea că delegații săi, împreună cu cei ai Ministerului Instrucțiunii au întocmit pentru suma de 80 000 lei un deviz pentru reparațiile interioare la palatul Universității<sup>9</sup>. La rândul său, Ministerul Instrucțiunii ordonă plata unei sume de 15 000 lei pentru același scop. Alți 15 000 lei sînt finanțați în noiembrie de Ministerul de Război pentru restabilirea instalației de lumină electrică și a rețelei telefonice<sup>10</sup>. Dar la sfârșitul anului, reparațiile nu erau încă terminate și rectorul solicita din nou Ministerului Instrucțiunii „să ia măsuri urgente de constrîngere pentru ca arhitectii să dea localul în primire cît mai neîntîrziat”<sup>11</sup>. Reparațiile sumare și superficiale au agravat în anii următori problema spațiului și așa insuficient și inadecvat exigențelor învățămîntului modern.

Desăvîrșirea unității statului național a determinat o creștere a numărului de studenți la Universitatea ieșeană. Numai la Facultatea de litere, față de cei 28 studenți înscrși în 1917, numărul lor a sporit la 253 în 1918 și 274 în 1919. În 1920, la aceeași facultate cifra va scădea la 204, probabil în legătură cu înființarea Universității din Cluj<sup>12</sup>. Paralel, crește și numărul cererilor pentru locuri în cămine și cantine. Studiind această problemă, conform delegației date de Senați, Traian Bratu consemnează că față de cele 150 locuri de care dispun căminele existente (din care 40% sînt rezervate studenților din provinciile reîntegrate<sup>13</sup>) rămîn peste 100 de studenți fără adăpost<sup>14</sup>. O hotărîre a Marelui Colegiu universitar din 24 decembrie 1918 stabilea că nu se vor relua cursurile, pînă ce căminul nu va funcționa normal<sup>15</sup>. Eforturi serioase pentru organizarea căminelor se fac sub rectoratul dr. N. Leon care, sprijinit de P. Poni, obține fonduri pentru repararea vechiului local, primind totodată și casele Sturza din str. Lascăr Catargi și clădirea școlii secundare „Oltea Doamna” pentru găzduirea tinerilor din provinciile reîntegrate. O comisie alcătuită sub rectoratul lui Iulian Teodorescu, din profesorii Mezinăescu, Șumuleanu și Paul Bujor este însărcinată cu rezolvarea acestei probleme<sup>16</sup>. La 6 martie 1919, comisia refera rectorului că în localurile „Oltea Doamna”, fostul centru studentesc și palatul Sturza sînt găzduiți 183 studenți și 83 studențe<sup>17</sup>. În toamna anului 1919 era dat în folosință

<sup>5</sup> A. Macovei, în Anuarul Institutului de istorie și arheologie „A. D. Xenopol” — Iași, tom. VII, 1971, p. 477 și urm.; idem, *Unele aspecte din istoria Universității ieșene (1918—1919)*, în „Anuarul Institutului de istorie și arheologie „A. D. Xenopol” — Iași, tom. XIV, 1977, p. 359 și urm.

<sup>6</sup> Arhivele Statului Iași (în continuare Arh.St.I.), *Fond Rectorat — corespondență*, dosar 4/1918, f. 31.

<sup>7</sup> Idem, dosar 1/1918, f. 31.

<sup>8</sup> Idem, dosar 7/1918, f. 45.

<sup>9</sup> dosar 1/1918, f. 209.

<sup>10</sup> Idem, dosar 3/1918, f. 50.

<sup>11</sup> Idem., dosar 7/1918., f. 45—460.

<sup>12</sup> Idem, dosar 1/1922, f. 80.

<sup>13</sup> Idem, dosar 7/1918, f. 111.

<sup>14</sup> *Ibidem*.

<sup>15</sup> Idem, dosar 8/1919, f. 14.

<sup>16</sup> *Anuarul Universității din Iași, 1924—1925*, Iași, 1925, p. 127—131.

<sup>17</sup> Arh.St.I., *Fond Rectorat-corespondență*, dosar 23/1919, f. 5—9.

și căminul de studenți din str. Carol nr. 35, al cărui director era P. Poni, iar în 1920 se închiriază un local în str. Toma Cozma nr. 13. Regulamentele elaborate de Senatul Universitar în această perioadă introduc ca normă de admitere în cămine, concursul, pentru promovarea și încurajarea tinerelor elemente studioase. Se ajunge ca în 1919 să fie adăpostiți în cămine 400 de studenți<sup>18</sup>. Problema căminelor, insuficiente ca spațiu și confort, va reveni însă, adeseori, pe ordinea de zi a ședințelor consiliilor profesoriale.

Redeschiderea cursurilor era legată și de reorganizarea laboratoarelor și a bibliotecilor seminariale fără de care nu devenea posibilă reluarea procesului de învățămînt. Complet dezorganizate, insuficient înzestrate și finanțate, adăpostite în spații restrînse, acestea se găseau într-o stare gravă. Se căutau soluții noi, se făceau propuneri ministerului. Într-o situație deosebită se găseau laboratoarele Facultății de medicină, ale căror materiale și utilaje fuseseră folosite în timpul războiului. Numai laboratorul de bacteriologie a preparat în 1916, din material existent, 26 046 879 cm<sup>3</sup> de vaccin și a făcut 6 000 analize de laborator, contribuind la stingerea epidemiei de holeră „în condiții în care profilaxia devenise o utopie”<sup>19</sup>. Ținînd cont de insuficiența fondurilor finanțate de stat și pentru a le înlocui, Consiliul profesoral al Facultății de medicină propune Ministerului Instrucțiunii, în august 1918, să permită să se dea o extindere mai mare analizelor de laborator pentru public, primind totodată și bolnavi cu plată în clinici, ca să se întrebunțeze o cotă parte din veniturile realizate astfel pentru cheltuieli de material și utilaj<sup>20</sup>.

Tot acum, la Facultatea de litere se inițiază o amp'lă acțiune pentru reorganizarea științifică a bibliotecilor seminariale, acțiune la care participă și tînărul student D. Gafițeanu<sup>21</sup>, solicitîndu-se totodată ministerului a se prevedea în buget sume pentru achiziționarea de cărți și înființarea unei reviste științifice a facultății<sup>22</sup>.

La rîndul său, profesorul Alexandru Myller, constatînd insuficienta dotare a bibliotecii Seminarului matematic, expunea în iulie 1918 rectorului Universității dorința de a înființa o sală de lectură dotată cu cărțile uzuale, „pentru a da studenților posibilitatea să lucreze”<sup>23</sup>. Profesorii Paul Bujor, Petre Bogdan, Anastasie Obreja, V. Vilcovic depun eforturi pentru reorganizarea laboratoarelor Facultății de științe. În anii următori, pentru aceste laboratoare se făceau încercări de dotare cu materiale, cărți și colecții științifice prin comisia de executare a tratatelor<sup>24</sup>.

La 1 martie 1919, într-un cadru festiv, se redeschideau, în sfîrșit, cursurile. La 29 martie, în ședința Colegiului universitar, rectorul Iulian Teodorescu comunica rezultatul convorbirilor cu membrii guvernului, referitoare la doleanțele Universității ieșene. „D-nii miniștri — spunea acesta — au recunoscut nevoia ca așezămîntul nostru cultural să ocupe în România Mare primul loc”<sup>25</sup>. El comunica, totodată, că s-a admis suma de 100 000 lei ca prim fond pentru tipărirea de cursuri, 240 000 lei pentru cămine, 50 000 lei pentru construirea unui local necesar Bibliotecii centrale universitare și sprijin pentru înzestrarea laboratoarelor cu materiale din străinătate. Din păcate însă, bucuria că „o cră nou începe pentru cultura superioară din România Mare”<sup>26</sup> s-a estompat în anii următori cînd datele statistice dovedesc că „Universitatea ieșeană este năpăstuită” la repartițiile bugetare<sup>27</sup>. Insuficiența posibilităților financiare este recunoscută chiar de Ministerul Instrucțiunii care, într-o circulară adresată tuturor decanilor în 1922, constată că „a lăsa învățămîntul universitar în starea lui actuală este a pe-

<sup>18</sup> Idem, dosar 7/1919, f. 65.

<sup>19</sup> Idem, dosar 1/1918, f. 447—451.

<sup>20</sup> Idem, dosar 3/1918, f. 142.

<sup>21</sup> Idem, Fond *Facultatea de litere-corespondență*, dosar 6/1920, f. 105.

<sup>22</sup> Idem, dosar 1/1918, f. 9.

<sup>23</sup> Idem, Fond *Rectorat-corespondență*, dosar 1/1918, f. 399.

<sup>24</sup> Idem, Fond *Facultatea de litere-corespondență*, dosar 1/1922, nepaginat.

<sup>25</sup> Idem, Fond *Rectorat-corespondență*, dosar 23/1919, f. 30.

<sup>26</sup> *Ibidem*.

<sup>27</sup> *Anuarul Universității din Iași. 1924—1925*, Iași, 1925, p. 5.

riclita întreaga cultură românească<sup>28</sup> și îndemna să se recurgă la inițiativa particulară.

O problemă deosebită, pe care a avut-o de rezolvat corpul didactic universitar imediat după reluarea procesului de învățămînt, a fost aceea a echivalării diplomelor studenților veniți din celelalte provincii<sup>29</sup>. Cu intenția de a sprijini tineretul studios, care în anii războiului și-a făcut datoria pe cîmpul de luptă și pentru a contribui la promovarea culturii naționale, la înscrierile făcute în 1918 s-a admis un număr mare de tineri, absolvenți ai diferitelor instituții de învățămînt: licee de stat și particulare, școli comerciale, seminarii. Considerînd că „Universitatea a făcut bine punînd interesele culturii naționale mai presus de litera legii, care nu putea avea în vedere rănile mari ale războiului și ale Unirii”<sup>30</sup>, după normalizarea vieții universitare, problema este reluată. Într-un spirit de seriozitate științifică și pedagogică, comisia de echivalare a diplomelor revizuieste acum foile matricole ale tuturor studenților admiși în aceste condiții. Sprijinind tineri merituoși, echivalînd un număr mare de diplome emise de instituții de învățămînt secundar și superior interne sau străine, sînt filtrate toate elementele a căror pregătire nu corespunde din punctul de vedere al cerințelor legale pentru înscrierea în Universitatea ieșeană.

La redeschiderea cursurilor, în întreaga Universitate erau 81 catedre, 25 conferințe și 4 posturi de asistent. Dar multe din catedre erau vacante. Numai la Facultatea de litere, în octombrie 1918, erau vacante catedrele de Istoria Românilor, Istoria antică și epigrafie, limba latină și limba elenă<sup>31</sup>. Unii profesori mai erau peste graniță cu diverse însărcinări oficiale. Astfel, în aprilie 1919, profesorii din „Mission Universitaire Roumaine en France”, între care și ieșenii Găvănescul, Ursu și Tafrali, solicitau Ministerului să amîne ocuparea catedrelor vacante pînă în octombrie pentru a-și putea duce la îndeplinire însărcinările<sup>32</sup>. Pentru ocuparea catedrelor libere se face apel la specialiști străini sau sînt solicitate elemente noi, urmărindu-se și într-un caz și în celălalt să se aducă în Universitate numai specialiști de o reală valoare. În aceste numiri, renumitul articol 81 din Legea învățămîntului superior a provocat adeseori aprige dezbateri pe tema valorii candidaților. Astfel, numirea lui G. Aslan, în baza acestui articol la catedra de Istoria Filozofiei antice, etică și sociologie, rămasă liberă prin plecarea lui D. Gusti și suplinită o vreme de P. Andrei, a provocat proteste vehemente din partea a 18 profesori între care M. B. Cantacuzino, Paul Bujor, G. Ibrăileanu, P. Bogdan, dr. Mezincescu ș.a., ca și din partea studenților. Ca urmare, „pe motivul că valoarea științifică a lui G. Aslan este prea mult și prea violent pusă la îndoială”, Ministerul decide ca acesta să-și dovedească competența prin concurs cu ceilalți candidați<sup>33</sup>.

În baza mult discutatului articol sînt aduse în Universitate multe elemente valoroase. Simion Stoilov este numit în 1919 la specialitatea „Analiză” la Facultatea de științe. La aceeași facultate, în ianuarie 1920, S. Sanielevici, considerat de I. Simionescu „o bună achiziție pentru facultatea noastră”, este numit la catedra de Calcul diferențial și integral pentru că „a dovedi bogata sa cultură științifică, fericitul dar de a imprima prelegerilor sale o notă atrăgătoare, o dragoste de adevărat savant pentru cercetarea științifică”<sup>34</sup>. În ianuarie 1920, este admis în unanimitate dr. Nicolae Hortolomei la catedra de Patologie externă de la Facultatea de medicină, facultate care promova astfel pe unul din cei mai străluciți studenți ai săi<sup>35</sup>.

În noiembrie 1918 este numită, în baza aceluiași articol, ca profesor titular la catedra de algebră superioară și teoria funcțiilor, Vera Myller<sup>36</sup>.

<sup>28</sup> Arh.St.I., Fond Facultatea de litere-corespondență, dosar 9/1922, nepaginat.

<sup>29</sup> A. Macovei, *Unele aspecte din istoria Universității ieșene (1918—1919)*, loc. cit., p. 361 și urm.

<sup>30</sup> Arh.St.I., fond. cit., dosar 4/1923, f. 54—55.

<sup>31</sup> Idem, dosar 1/1918, f. 14.

<sup>32</sup> Idem, Fond Rectorat-corespondență, dosar 9/1919, f. 208.

<sup>33</sup> Idem, dosar 10/1921, f. 86.

<sup>34</sup> Idem, dosar 22/1920, f. 1—3.

<sup>35</sup> Idem, f. 28—30.

<sup>36</sup> Idem, dosar 7/1918, f. 230.

Numirea sa, pe care profesorul Paul Bujor o apropia, încă de la propunerea din 1916, de numirea Mariei Curie la Universitatea din Paris și a Sofiei Kovalewska la Universitatea din Stockholm<sup>37</sup>, era considerată „o adevărată revoluție“, prin acordarea dreptului de vot unei femei înainte ca acest drept să fie consfințit de constituție. Numirea dr. Elena Densușianu-Pușcariu, ca titular la catedra de Clinică oftalmologică în octombrie 1920<sup>38</sup>, deschidea și mai larg porțile Universității ieșene, femeii-profesor.

„O forță didactică nouă și un curs științific nou — spunea Traian Bratu — aduc în general un spor în lumina și cultura pe care le radiază o facultate“<sup>39</sup>. În primii ani postbelici s-au depus stăruințe pentru înființarea de noi catedre și introducerea de noi cursuri. Crearea catedrelor de Istoria literaturii române, Istorie română veche și dialectologie română, de Fizică experimentală, introducerea cursului de Enciclopedie științifică și multe altele au fost dezbătute și aprobate de consiliile profesionale.

Tot pentru îmbunătățirea procesului de învățămînt, pe ordinea de zi a consiliilor profesionale figurează problema „profesorilor ambulanz“, despre care, încă din 1913, C. Stere, pe atunci rector, spunea că prejudiciază interesele Universității, împiedicînd-o să-și îndeplinească înalta misiune<sup>40</sup>. În 1920, Traian Bratu solicita Ministerului Instrucțiunii să condiționeze numirea profesorului Coroi la secția juridică a Facultății de litere de stabilirea sa în Iași, iar în 1921 Senatul votează în unanimitate propunerea profesorului Demetriade de a se cere guvernului „legiferarea în interesul bunului mers al Universității și a prestigiului ei, ca profesorii titulari să locuiască în orașul reședință al școlii“<sup>41</sup>.

Problema necesarului de catedre didactice a fost agravată de o altă situație. Dacă, pe de o parte, Universitatea ieșeană se poate mîndri că a împrumutat din energiile ei Universității din Cluj și celei din București, contribuind astfel la schimbul de valori naționale, pe de altă parte, aceasta a agravat mult situația corpului didactic. În 1920 plecau la București doctorii Rainer, Bacaloglu, Gerota, Hortolomei, profesorii Gusti, Rădulescu-Pogonat, juriștii Tabacovici, Peretz, Theodorescu și alții, fenomenul suscîtînd vii discuții în forurile universitare. „Exodul universitarilor ieșeni spre mirajul capitalei — spunea dr. Negel în decembrie 1920 — se datorește dezinteresării vinovate și continue arătată de autoritățile centrale față de Universitatea din Iași“<sup>42</sup>. „Să argumentăm înlesnirile științifice — cerea tot atunci dr. Mezincescu — punînd la îndoială profesorilor și studenților laboratorii cît mai multe și mai bogat înzestrate, institute și clinici cît mai numeroase și mai modern organizate“<sup>43</sup>. Iar dr. C. I. Parhon își exprima cu același prilej părerea că „ar fi de dorit să imităm pe profesorii din străinătate în ce privește formarea universitarilor noștri, adică să ne gîndim la pregătirea elementelor cele mai de seamă dintre elevii noștri“<sup>44</sup>.

În urma strădaniilor depuse, în 1921 cele 4 facultăți ale Universității din Iași aveau 83 profesori și 25 conferențieri. Pe lângă preocupările pentru organizarea procesului de învățămînt în noile condiții social-istorice, fiecare din acești profesori depunea o intensă activitate științifică și pedagogică. Se tipăresc teze de doctorat (I. Iordan, V. Cădere, P. Andrei, G. Savu), lucrări științifice de mare valoare (Al. Philippide, G. Ibrăileanu, O. Tafrați, Tr. Bratu ș.a.), se fac documentări în străinătate (Al. Myller), se fac intervenții pentru editarea unor „Anale științifice“ ale Universității.

În același timp, Universitatea, prin profesorii ei, continuă a fi o prezență vie în viața culturală a orașului. Deschisă periodic marelui public, aula universitară era unul din cele mai căutate lăcașuri de cultură și educație, focar de răspîndire a unor generoase idei umaniste și progresiste.

<sup>37</sup> Idem, dosar 10 A/1916, f. 18—21.

<sup>38</sup> Idem, dosar 22/1920, f. 142—147.

<sup>39</sup> Idem, Fond *Facultatea de litere-corespondență*, dosar 5/1926, nepaginat.

<sup>40</sup> Idem, Fond *Rectorat-corespondență*, dosar 7 A/1913, f. 45 verso.

<sup>41</sup> Idem, dosar 36/1921, f. 2—3.

<sup>42</sup> Idem, dosar 23/1919, f. 95—99.

<sup>43</sup> *Ibidem*.

<sup>44</sup> *Ibidem*.

Această intensă activitate didactică și științifică, desfășurată în scopul propășirii culturii naționale, corelată cu cunoscutele manifestări de pe poziții general-democratice față de principalele probleme ale vieții social-politice, cu intransigentă combatere a tuturor teoriilor și acțiunilor naționaliste și obscurantiste<sup>45</sup>, conturează trăsăturile definitorii ale prezenței universitarilor ieșeni în epocă.

## PRÉOCCUPATIONS POUR LE DÉVELOPPEMENT DU PROCESSUS D'ENSEIGNEMENT A L'UNIVERSITE DE IASSY (1918—1921)

### R é s u m é

La vie universitaire de Iassy a été profondément troublée par la guerre. Après l'évacuation de la capitale, le bâtiment de l'Université abritait les services du Ministère de guerre et les séances du Sénat. Les professeurs et les étudiants de l'Université accomplissaient leur devoir sur le champ de bataille.

Après la guerre, les professeurs se sont préoccupés de normaliser la vie universitaire et de l'adapter aux nouvelles conditions historiques déterminées par l'achèvement de l'État national unitaire.

On faisait des efforts pour l'évacuation et la réparation du bâtiment de l'Université, pour l'organisation des foyers et des cantines d'étudiants, pour la réorganisation des laboratoires et des bibliothèques.

Après le commencement des cours interrompus, un difficile problème à résoudre pour le corps enseignant universitaire a été l'équivalence des diplômes des étudiants venus d'autres provinces historiques roumaines, la vacance des chaires universitaires, la constitution des nouvelles chaires. S. Stoilov, S. Saniclevici, N. Hortolomei sont nommés conformément à l'article 81 de la Loi de l'enseignement supérieur. Parmi eux, Vera Myller et Elena Densușianu-Pușcariu, les premières femmes-professeurs dans le corps enseignant roumain.

On déploie maintenant une intense activité scientifique: on publie des thèses de doctorat (I. Jordan, V. Cădere, P. Andrei, G. Savu'), des œuvres scientifiques de grande valeur (Al. Philippidi, G. Ibrăileanu, O. Tafrahi, Tr. Bratu).

Cette activité didactique et scientifique se trouva en corrélation avec la manifestation publique de l'attitude démocratique, humaniste par rapport aux divers problèmes de la vie politique et sociale de l'époque.

<sup>45</sup> Vezi, Stelian Neagoe, *Triumful rațiunii împotriva violenței (Viața universitară ieșeană interbelică)*, Ed. Junimea, Iași, 1977.